

KONU SORU DAĞILIM TABLOLARI

Konu soru dağılım tablosu, öğretim programında yer alan konu ve kazanımlarla ortak yazılı sınavlardaki soru dağılımlarının gösterildiği tabloyu ifade eder. Konu soru dağılım tabloları, sınavların kapsam geçerliğinin artırılması ve öğrencilerin sınavlara daha bilinçli hazırlanması amacıyla her sınavda hangi konu/kazanımdan kaç soru sorulacağının öğrencilere önceden bildirildiği tablolardır. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne göre konu soru dağılım tabloları öğretim yılı başında her sınav için oluşturulacak, ardından öğrencilerle paylaşılacaktır. Eğitim kurumu sınıf/alan zümreleri okul genelinde yapılacak olan ortak yazılı sınavlar için sunulan konu soru dağılım tablolarından herhangi birini seçip ilgili tablodaki kazanımlara yönelik sorular hazırlayacaktır. Okul genelinde uygulanacak ortak yazılı sınavlar, bu konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

10. SINIF FELSEFE DERSİ 1.DÖNEM 1. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU		1.DÖNEM 1.SINAV		
Konu	Öğrenme Çıktıları	Okul Genelinde Yapılacak Ortak Sınav		
		1. Senaryo	2. Senaryo	3. Senaryo
FELSEFENİN DOĞASI	FEL.10.1.1. Felsefenin anlamını ve gelişim sürecini sorgulayabilme	3	2	3
	FEL.10.1.2. Felsefenin özelliklerini, farklı alanlarla ilişkisini ve işlevini sorgulayabilme	4	4	3
FELSEFE, MANTIK VE ARGÜMANTASYON	FEL.10.2.1. Mantık ve argümantasyonda kullanılan temel kavramları yorumlayabilme	1	2	2
VARLIK FELSEFESİ	FEL.10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme			
BİLGİ FELSEFESİ	FEL.10.4.1. Bilgi felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme			

Erdal AYDEMİR
Felsefe Öğretmeni

Ceren TOKER
Felsefe Öğretmeni

...../...../2025
UYGUNDUR

Fırat ESEN
Okul Müdürü

2025-2026 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI 10.SINIF FELSEFE DERSİ
1. DÖNEM 1. YAZILI SINAVI SORULARI

Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

2. SENARYO

1. “Felsefede önemli olan varış noktası değildir, yolculuğun kendisini anlamaktır.” sözünü felsefi açıdan yorumlayınız. (10P)

2. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız? (15P)

Felsefe evrensel bir arayış olmakla birlikte her coğrafyada aynı şekilde gelişmemiştir. Toplumların tarihsel koşulları, kültürel değerleri ve yaşadıkları sorunlar farklı felsefe geleneklerinin doğmasına yol açmıştır. Hint-Çin geleneği yaşam bilgisi ve ahlaka, Antik Yunan akıl ve sorgulamaya, İslam düşüncesi vahiy-akıl ilişkisine, Alman geleneği eleştirel aklın sınırlarına, Anglosakson geleneği deney ve faydacılığa, Fransız geleneği ise yöntem ve toplumsal eleştiriye yönelmiştir. Ancak tüm bu farklılıklara rağmen ortak amaç, insanı ve evreni anlamlandırmaktır.

a) Farklı felsefe geleneklerinin ortaya çıkmasında rol oynayan etkenleri yazınız.

b) Felsefe farklı kültürlerin yerine tek bir kültürün ürünü olsaydı felsefi düşüncenin gelişimi mümkün olur muydu?

“İnsanlar çoğu zaman gördüklerinin tamamını gerçek sanırlar. Oysa gerçek, çoğu zaman ilk bakışta görünmeyen bir derinliğe sahiptir. Bu nedenle sorgulanmamış bir yaşam, alışkanlıkların ve ön kabullerin esiri olmuş bir yaşamdır. Gerçeğe ulaşmak isteyen kişi, zihnini sürekli yenilemeli ve düşüncelerini gerekçelendirebilmelidir.” Platon’a göre düşünme, bir arayış ve kendini aşma sürecidir.

3. Yukarıdaki metne göre felsefi düşüncenin hangi özellikleri görülmektedir? Gerekçeleriyle birlikte tabloya yazınız. (15P)

Felsefi Düşüncenin Özellikleri

Metinde Geçtiği Yer

- 1.
- 2.
- 3.

4. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız? (10P)

İnsan her gün birçok soru sorar: “Bugün hava nasıl?”, “Ne yesem?”, “Bu doğru mu?” Ama bazı sorular vardır ki cevaptan çok, düşünmeyi gerektirir: “Gerçek nedir?”, “Ben kimim?”, “Yaşamın bir anlam ve amacı var mı?” Bu soruların tek bir yanıtı yoktur; her düşünce yeni bir kapı açar. Felsefi sorular, insanı yalnız bilgiye değil, anlama ve sorgulamaya götürür.

a) Metne göre, felsefi soruları diğer soru türlerinden ayıran iki temel özelliği yazınız.

b) Felsefi soruların özellikleri yansıtan iki özgün felsefi soru yazınız.

İnsan, varlığı anlamaya çalışırken farklı yollar kullanır: Bilim, gözlem ve deneyle olguları açıklamaya; Din, inanç ve vahiy yoluyla yaşamın anlamını göstermeye; Sanat, duyguları ve düşünceleri estetik biçimde ifade etmeye; Felsefe ise tüm bu alanların ardındaki anlamı sorgulamaya yönelir. Bu alanlar birbirinden farklı olsa da insanın aynı arayışına, “anlamı bulma” çabasına hizmet eder.

5. Metinden hareketle, felsefe ile bilim arasındaki ilişkiyi açıklayınız. (10P)

Günümüzde insanlar sosyal medya, siyaset, din, yaşam tarzı ve kültürel tercihler gibi konularda giderek daha fazla ayrışmakta ve karşıt görüşlere tahammül giderek azalmaktadır. Bu durum toplum içinde önyargıların artmasına, iletişim kanallarının tıkanmasına ve bireylerin birbirini anlamadan yargılamasına yol açmaktadır. Ortak bir yaşam kültürü oluşturmak zorlaşmakta, insanlar farklı düşünceleri tehdit olarak algılayabilmektedir. Böyle bir ortamda toplumsal barışın korunması için sağlıklı düşünme, doğru iletişim ve hoşgörü kültürünün geliştirilmesi zorunlu hale gelmektedir.

6. Metinde bahsedilen toplumsal sorunların çözümünde felsefenin hangi işlevleri etkili olabilir? Aşağıdaki tabloyu uygun şekilde doldurunuz ve gerekçelendiriniz. (15P)

FELSEFENİN İŞLEVLERİ	GEREKÇELER
1.	
2.	
3.	

İnsan çevresini anlamlandırırken önce görür, ardından zihninde canlandırır ve sonunda bu canlandırmayı kelimelere döker. Deneyimlerimizin zihnindeki yansıması imge, bu imgelerin soyutlanmasıyla oluşan kavram, kavramların ifadesiyle ortaya çıkan ise dildir. Düşünce, ancak dile kavuştuğunda paylaşılabılır ve geliştirilebilir. Dil, insanın düşünme sınırlarını genişletir ya da daraltır; kelimelerimiz arttıkça dünyayı daha ayrıntılı düşünebiliriz. Bu yüzden düşünmek, bir bakıma dili kullanarak dünyayı yeniden kurmaktır.

7. Metne göre dil, imge ve kavram arasında nasıl bir ilişki vardır? Kısaca açıklayınız. (10P)

8. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız? (15P)

Felsefe dersinden sonra üç arkadaş arasında şöyle bir konuşma geçer.

Arda: “Bugün hem okula geldim hem de hiç gelmedim diyebilirim. Çünkü derste aklım hiç yoktu.”

Elif: “Ben ‘kar’ ile ‘yağmur’un aslında aynı şey olduğunu düşünüyorum. Sonuçta ikisi de sudur.”

Kerem: “Bence bazı durumlarda bir şey ne doğru ne de yanlış olabilir. Mesela bazen hem haklısın hem haksızsın gibi.” Sohbeti duyan öğretmenleri gülümseyerek yaklaştı: “Çocuklar, belli ki akıl ilkelerini biraz karıştırmışsınız. Hadi bakalım, hanginiz hangi ilkeyi ihlal ettiniz,

a) Arda’nın “hem geldim hem gelmedim” sözü hangi akıl ilkesine aykırıdır? Açıklayınız.

b) Kerem’in “bazı durumlarda bir şey ne doğru ne de yanlış olabilir” sözü hangi akıl ilkesine aykırıdır? Gerekçenizi yazınız.

c) Elif’in “kar ile yağmur aynı şeydir” ifadesi hangi akıl ilkesini ihlal etmektedir? Neden?

CEVAPLAR

1. “Felsefede önemli olan varış noktası değildir, yolculuğun kendisini anlamaktır.” sözünü felsefi açıdan yorumlayınız. (10P)

Bu söz, felsefenin kesin sonuçlara ulaşmaktan çok, düşünme sürecinin kendisine değer verdiğini ifade eder. Felsefede amaç, tek ve değişmez doğrular bulmak değildir; asıl amaç sorgulamak, anlamaya çalışmak ve düşünsel bir farkındalık kazanmaktır. Çünkü felsefi düşünce, insanı sürekli araştırmaya, merak etmeye ve eleştirel bakmaya yönlendirir. Bu nedenle felsefe, yaşam hakkında “hazır cevaplar” sunmaz; aksine insana kendi aklıyla hakikati arama cesareti verir. Bu söz, felsefenin dinamik, bitmeyen ve insanı geliştiren bir düşünme yolculuğu olduğunu vurgulamaktadır.

2. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız? (15P)

Felsefe evrensel bir arayış olmakla birlikte her coğrafyada aynı şekilde gelişmemiştir. Toplumların tarihsel koşulları, kültürel değerleri ve yaşadıkları sorunlar farklı felsefe geleneklerinin doğmasına yol açmıştır. Hint-Çin geleneği yaşam bilgisi ve ahlaka, Antik Yunan akıl ve sorgulamaya, İslam düşüncesi vahiy–akıl ilişkisine, Alman geleneği eleştirel aklın sınırlarına, Anglosakson geleneği deney ve faydacılığa, Fransız geleneği ise yöntem ve toplumsal eleştiriye yönelmiştir. Ancak tüm bu farklılıklara rağmen ortak amaç, insanı ve evreni anlamlandırmaktır.

- a) Farklı felsefe geleneklerinin ortaya çıkmasında rol oynayan etkenleri yazınız.

Farklı felsefe geleneklerinin ortaya çıkmasında toplumların tarihsel deneyimleri, kültürel birikimleri, inanç sistemleri, dil yapıları, siyasal düzenleri ve yaşadıkları toplumsal sorunlar belirleyici olmuştur. Her toplum, kendi yaşam koşulları içinde insan, bilgi ve evren sorunlarına farklı yanıtlar aramış; bu da düşünce biçimlerinin çeşitlenmesine yol açmıştır. Örneğin doğu uygarlıklarında ahlaki denge ve bilgelik ön plana çıkarken, Antik Yunan’da akıl ve sorgulama öne çıkmıştır. Dolayısıyla felsefi gelenekler, toplumların kendi tarihsel ve kültürel koşullarını yansıtan özgün düşünme biçimlerinin bir sonucudur.

- b) Felsefe farklı kültürlerin yerine tek bir kültürün ürünü olsaydı felsefi düşüncenin gelişimi mümkün olur muydu?

Hayır. Felsefe yalnızca tek bir kültürün ürünü olsaydı, gelişimi hem sınırlı hem de tek yönlü kalırdı. Çünkü felsefe, farklı yaşam tecrübeleri, inançlar, toplumsal sorunlar ve düşünme biçimlerinin karşılaşmasıyla derinleşir. Bir Hint düşünürünün yaşam bilgisine dair sorusu, bir Yunan filozofunun akıl ve sorgulamaya dayalı yaklaşımıyla karşılaştığında zenginlik ortaya çıkar. Aynı şekilde İslam düşüncesindeki vahiy–akıl tartışmaları ya da Alman geleneğindeki eleştirel düşünce, felsefeyi ilerleten çeşitliliktir.

Eğer felsefe tek bir kültüre ait olsaydı:

Soru ve problem çeşitliliği azalır,

Düşüncenin evrenselliği zedelenir, Düşünce tek yönlü olurdu

Eleştirel ve karşılaştırmalı düşünme gelişmez,

İnsanı ve evreni anlama çabası dar bir bakışa sıkıştırdı.

Bu nedenle felsefi düşünce, farklı kültürlerin katkısıyla gelişir; tek bir kültüre hapsolmuş bir felsefe, evrensel değil, dogmatik olurdu.

“İnsanlar çoğu zaman gördüklerinin tamamını gerçek sanırlar. Oysa gerçek, çoğu zaman ilk bakışta görünmeyen bir derinliğe sahiptir. Bu nedenle sorgulanmamış bir yaşam, alışkanlıkların ve ön kabullerin esiri olmuş bir yaşamdır. Gerçeğe ulaşmak isteyen kişi, zihnini sürekli yenilemeli ve düşüncelerini gerekçelendirebilmelidir.” Platon’a göre düşünme, bir arayış ve kendini aşma sürecidir.

3. Yukarıdaki metinde göre felsefi düşüncenin hangi özellikleri görülmektedir? Gerekçeleriyle birlikte tabloya yazınız. (15P)

Felsefi Düşüncenin Özellikleri	Metinde Geçtiği Yer (Gerekçe)
1. Sorgulayıcıdır.	“Sorgulanmamış bir yaşam, alışkanlıkların ve önkabullerin esiri olmuş bir yaşamdır.” ifadesi felsefenin sorgulama gerektirdiğini göstermektedir.
2. Eleştireldir.	“İnsanlar çoğu zaman gördüklerinin tamamını gerçek sanırlar.” cümlesi, hazır kabulleri eleştirel bir bakışla yeniden düşünmeye çağırır.
3. Temellendirmeye dayanır.	“Gerçeğe ulaşmak isteyen kişi... düşüncelerini gerekçelendirebilmelidir.” ifadesi, felsefenin akıl yürütmeye dayandığını gösterir.

4. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız? (10P)

İnsan her gün birçok soru sorar: “Bugün hava nasıl?”, “Ne yesem?”, “Bu doğru mu?” Ama bazı sorular vardır ki cevaptan çok, düşünmeyi gerektirir: “Gerçek nedir?”, “Ben kimim?”, “Yaşamın bir anlam ve amacı var mı?” Bu soruların tek bir yanıtı yoktur; her düşünce yeni bir kapı açar. Felsefi sorular, insanı yalnız bilgiye değil, anlama ve sorgulamaya götürür.

a) Metne göre, felsefi soruları diğer soru türlerinden ayıran iki temel özelliği yazınız.

- Kesin ve tek bir cevabı yoktur; üzerinde düşünmeyi gerektirir.
- İnsanı bilgiye değil, anlamaya ve sorgulamaya yönlendirir.
- Felsefi sorular evrensel, bütün insanları ilgilendirir.
- Günlük ihtiyaçlara değil, varlık, bilgi, ahlak gibi temel kavramlara yönelir.

b) Felsefi soruların özellikleri yansıtan iki özgün felsefi soru yazınız.

- Hakikat nedir? İnsan hakikate gerçekten ulaşabilir mi, yoksa yalnızca yorumlarımızı mı biliriz?
- Güzellik evrensel midir yoksa öznel bir algı mıdır?
- Kesin bilgiye ulaşmak mümkün müdür?
- Yaşadığımız evren ve deneyimlediğimiz dünya gerçekten olduğu gibi midir, yoksa her şey bir yanılsama ya da simülasyon olabilir mi?

İnsan, varlığı anlamaya çalışırken farklı yollar kullanır: Bilim, gözlem ve deneyle olguları açıklamaya; Din, inanç ve vahiy yoluyla yaşamın anlamını göstermeye; Sanat, duyguları ve düşünceleri estetik biçimde ifade etmeye; Felsefe ise tüm bu alanların ardındaki anlamı sorgulamaya yönelir. Bu alanlar birbirinden farklı olsa da insanın aynı arayışına, “anlamı bulma” çabasına hizmet eder.

5. Metinden hareketle, felsefe ile bilim arasındaki ilişkiyi açıklayınız. (10P)

Felsefe ve bilim, köken olarak Antik Çağ’da aynı zeminden, yani doğayı merak etme ve anlama arzusundan doğmuştur. İkisi de rasyonel, yani akla dayalı yöntemlerle ilerler. Her iki alan da eleştiriye açıktır; hatta eleştirel düşünce, onların gelişmesinin en temel dinamiğidir. Bu bağlamda her ikisi de evrensellik iddiası taşır.

Ancak bilim, deney ve gözlem yoluyla bilgi üretirken; felsefe, akıl yürütme, mantık ve eleştiri ile kavramsal sorgulamalar yapar. Bilim olayları açıklamak için ölçülebilir veriler arar; felsefe ise bu verilerin anlamı üzerine düşünür. Felsefe, bilimi hem destekler hem de yöntemlerini sorgular. Felsefede, düşünceler akıl yürütme ilkelerine uygun, sistematik ve tutarlı bir biçimde inşa edilir.

Günümüzde insanlar sosyal medya, siyaset, din, yaşam tarzı ve kültürel tercihler gibi konularda giderek daha fazla ayrışmakta ve karşıt görüşlere tahammül giderek azalmaktadır. Bu durum toplum içinde önyargıların artmasına, iletişim kanallarının tıkanmasına ve bireylerin birbirini anlamadan yargılamasına yol açmaktadır. Ortak bir yaşam kültürü oluşturmak zorlaşmakta, insanlar farklı düşünceleri tehdit olarak algılayabilmektedir. Böyle bir ortamda toplumsal barışın korunması için sağlıklı düşünme, doğru iletişim ve hoşgörü kültürünün geliştirilmesi zorunlu hale gelmektedir.

6. Metinde bahsedilen toplumsal sorunların çözümünde felsefenin hangi işlevleri etkili olabilir? Aşağıdaki tabloyu uygun şekilde doldurunuz ve gerekçelendiriniz. (15P)

FELSEFENİN İŞLEVLERİ	GEREKÇELER
1. Eleştirel düşünme kazandırma	Önyargıların ve düşünce hatalarının fark edilmesini sağlar; bireylerin düşünmeden yargıya varmasını engeller.
2. Sorgulama kültürü oluşturma	Toplumsal sorunların nedenlerini anlamaya ve çözüm yolları geliştirmeye yardımcı olur.
3. Hoşgörü ve diyalogu geliştirme	Farklı görüşlere saygı duymayı ve karşıt fikirleri anlamaya çalışmayı teşvik eder.
4. Sağlıklı iletişim becerisi kazandırma	Kişilerin duygu ve düşüncelerini temellendirerek ifade etmelerine katkı sağlar, çatışmaları azaltır.
5. Değer bilinci oluşturma	Adalet, eşitlik, özgürlük ve insan hakları gibi evrensel değerler üzerinde düşünmeyi teşvik eder, toplumsal barışı destekler.

İnsan çevresini anlamlandırırken önce görür, ardından zihninde canlandırır ve sonunda bu canlandırmayı kelimelere döker. Deneyimlerimizin zihindeki yansıması imge, bu imgelerin soyutlanmasıyla oluşan kavram, kavramların ifadesiyle ortaya çıkan ise dildir. Düşünce, ancak dile kavuştuğunda paylaşılabılır ve geliştirilebilir. Dil, insanın düşünme sınırlarını genişletir ya da daraltır; kelimelerimiz artıkça dünyayı daha ayrıntılı düşünebiliriz. Bu yüzden düşünmek, bir bakıma dili kullanarak dünyayı yeniden kurmaktır.

7. Metne göre dil, imge ve kavram arasında nasıl bir ilişki vardır? Kısaca açıklayınız.

Metne göre dil, imge ve kavram bir zincirin halkaları gibi birbirine bağlıdır. İnsan önce çevresini duyularıyla algılar ve bu algılar zihninde imge olarak belirir. Bu imgeler, zihinde genelleştirilip soyutlandığında kavram hâline gelir. Son olarak kavramlar, kelimeler aracılığıyla dile gelir ve dil ortaya çıkar. Yani imge, dış dünyanın zihindeki ilk yansımasıdır; kavram, bu yansımanın düşünsel biçimidir; dil ise düşüncenin somut hâlidir. Bu zincirde her aşama bir öncekine dayanır: imge olmadan kavram, kavram olmadan da dil var olamaz. Böylece dil, insanın hem düşüncelerini düzenlemesini hem de başkalarıyla paylaşmasını sağlayan en üst düzey ifade biçimi hâline gelir.

8. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız? (15P)

Felsefe dersinden sonra üç arkadaş arasında şöyle bir konuşma geçer.

Arda: “Bugün hem okula geldim hem de hiç gelmedim diyebilirim. Çünkü derste aklım hiç yoktu.”

Elif: “Ben ‘kar’ ile ‘yağmur’un aslında aynı şey olduğunu düşünüyorum. Sonuçta ikisi de sudur.”

Kerem: “Bence bazı durumlarda bir şey ne doğru ne de yanlış olabilir. Mesela bazen hem haklısın hem haksızsın gibi.” Sohbeti duyan öğretmenleri gülümseyerek yaklaştı: “Çocuklar, belli ki akıl ilkelerini biraz karıştırmışsınız. Hadi bakalım, hanginiz hangi ilkeyi ihlal ettiniz,

a) Arda’nın “hem geldim hem gelmedim” sözü hangi akıl ilkesine aykırıdır? Açıklayınız.

ÇELİŞMEZLİK

b) Kerem’in “bazı durumlarda bir şey ne doğru ne de yanlış olabilir” sözü hangi akıl ilkesine aykırıdır? Gerekçenizi yazınız.

ÜÇÜNCÜ HALİN İMKANSIZLIĞI

c) Elif’in “kar ile yağmur aynı şeydir” ifadesi hangi akıl ilkesini ihlal etmektedir? Neden?

ÖZDEŞLİK